

בתי המשפט

ע"א 9644/06		בבית המשפט המחוזי בירושלים	
05/06/2008		כבוד השופט משה רביד - אב"ד	לפני:
		כבוד השופטת אורית אפעל-גבאי	
		כבוד השופט אהרן פרקש	

בעניין:

1. חוה רביב

2. עודד רביב

ע"י ב"כ עו"ד ש' ז' פונדמינסקי ואח'

המעוררים

נ ג ד

1. פזגז בע"מ

2. סהר חברה לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד אהוד שטיין

המשיבות

מיני-רציו:

* נזיקין – אחריות – ספק גז

* נזיקין – אחריות – בחינתה

* נזיקין – עוולות – רשלנות

בית המשפט השלום דחה תביעתה של המערערת מס' 1 לתשלום פיצויים בגין נזקי גוף שנגרמו לה כתוצאה מהתפוצצות גז בביתה מן הטעם שגורם הנזק לא היה בשליטת המשיבה 1 – ספקית הגז. (נקבע כי מדובר בדליפת גז מצינור גז שלא חובר ע"י המשיבה, ושניתק ממקומו מסיבות לא ידועות). כן נדחתה הטענה כי המשיבה לא פעלה במהירות הנדרשת לבדוק את התקלה שדווחה בבוקרו של האירוע בהסתמך על סעיף 2(א) לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים. התביעה נגד המשיבה 2 – המבטחת, נדחתה גם בנימוק, כי לא הוכח שהייתה מבטחתה של המשיבה במועד הרלוונטי לאירוע. ביהמ"ש הוסיף כי לו הייתה מתקבלת התביעה, כי אז הייתה מתקבלת ההודעה לצד ג' – המערער – בנה של המערערת – במלואה היות והוא לא סתר את הטענה כי הוא זה שהתקין או חיבר את צינורות לא מתאימים ולא תיקניים למתקני החימום באופן לא מקצועי ורשלני.

ביהמ"ש המחוזי קיבל את הערעור ופסק כי:

אין מקום להתערב במסקנותיו העובדתיות של בית משפט קמא, יחד עם זאת, יש להסיק מהן מסקנה משפטית השונה מזו של בית משפט קמא ולראות במשיבה אחראית לאירוע.

בניגוד למסקנת ביהמ"ש קמא, על אף קביעת המחוקק בסעיף 2(א) לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957, צו בדבר מתן שירות החזקה למתקני גז, כי יש להיענות לקריאה בדבר דליפת גז בתוך 24 שעות, אין בקביעה זו כדי להוות קביעה בדבר הסטנדרט הראוי בהקשר לחובת הזהירות המושגית והקונקרטיית על פי עוולת הרשלנות. שכן, רמת ההתנהגות, הנדרשת על פי עוולת הרשלנות, היא זו הנקבעת על ידי האדם הסביר, בהתחשב בנסיבות המקרה. והיענות לקריאה בדבר דליפת גז תוך 24 שעות, איננה עומדת במבחן הסבירות. במיוחד, כאשר הסטנדרטים שלפיהם פעלה המשיבה במקרי חירום מעין אלו, היו אחרים והיא אימצה זמן תגובה מהיר ביותר. כך היה צריך לנהוג גם כאן, ומשום מה דבר זה לא נעשה. פרק זמן של כ-3 שעות ממועד מסירת ההודעה ועד להגעה למקום, הינו פרק הזמן הראוי כי ייקבע לצורך בחינת אחריותה של המשיבה ומתקני גז אחרים, במקרים של דליפת גז. בחובה זו לא עמדה המשיבה במקרה זה, ועל-כן יש לקבוע את אחריותה לאירוע ועליה לפצות את המערערת על נזקה (300,000 ₪ כפי שקבע ביהמ"ש קמא). משלא ננקט על ידי המערערת צעד כלשהו להגשת פוליסת הביטוח הרלוונטית אין להתערב במסקנתו של בית משפט קמא בדבר העדר חבות של המשיבה 2.

עוד נקבע, כי רשלנותן המכרעת של המשיבות נתקה את הקשר הסיבתי בין התרשלותו של המערער, ככל שהייתה כזו, לבין הנזק שאירע. שכן, לו אכן הייתה נענית הקריאה על ידי המשיבה במהירות הראויה ניתן היה למנוע, קרוב לוודאי, את נזקי הגוף שנגרמו למערערת.

פסק דין

השופט אהרון פרקש:

ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט ר' וינוגרד), מיום 31.10.06, בת.א. 9589/02 [פורסם בנבו]. בפסק הדין דחה בית המשפט תביעתה של המערערת מס' 1 (להלן – "המערערת") לתשלום פיצויים בגין נזקי גוף שנגרמו לה כתוצאה מהתפוצצות גז בביתה שאירעה ביום 27.10.00.

רקע עובדתי ופסק דינו של בית משפט קמא

1. ביום 27.10.00, בשעה 09:45 בקירוב, אירע פיצוץ עז בדירתה של המערערת. הפיצוץ אירע בשעה שהמערערת ניסתה להדליק את תנור החימום בביתה. כתוצאה מהפיצוץ נפגעה המערערת וסבלה מכוויות ב- 45% משטח גופה. הפיצוץ פרץ פירצה גדולת מימדים בקיר החיצוני של הבניין ופגע קשות בדירתה של המערערת.
2. המערערת הגישה תובענה נגד המשיבה 1 (להלן – "המשיבה") כספקית הגז של הבניין. המשיבה 2 הינה מבטחתה של המשיבה. המשיבות הגישו הודעה לצד שלישי נגד בנה של המערערת (המערער 2 – להלן "המערער"), בטענה, כי רכש צינורות גז שאינם תקינים ואינם תיקניים לתנורי החימום שבדירת המערערת, וחיברם באופן שגוי ורשלני, ובשל כשל בצינורות אלה נגרם הפיצוץ שגרם לנזקה של המערערת.

3. בית משפט קמא שמע עדויות מטעם הצדדים, לרבות זו של רפ"ק רן שלף, ראש היחידה לחקירת הצתות במחלקה לזיהוי פלילי של המשטרה (להלן – "המומחה"). המומחה ערך חוות דעת עבור משטרת ישראל ביום 29.10.00, לאחר שביקר בדירת המערערת ביום האירוע (להלן – "חוות הדעת"). על יסוד הממצאים והמסקנות של המומחה בחוות דעתו, שלא נסתרה בעדותו בבית המשפט, הגיע בית משפט קמא למסקנה, כי הסיבה לפיצוץ בדירת המערערת היא דליפת גז מצינור הגז שהיה אמור להיות מחובר לתנור החימום בחדר הכניסה לדירה, ושניתק ממנו מסיבות לא ידועות. בית המשפט הגיע למסקנה, כי לא המשיבה חיברה את הצינור, ולפיכך אין היא אחראית בגין הישמטותו ממקומו. לנוכח הממצאים העובדתיים האמורים לא מצא בית המשפט לבחון את הכללים בדבר היפוך נטל הראייה, שכן באלה נדרשת שליטה מלאה בנכס – התנור שגרם לנזק של המשיבה (סעיף 41 [לפקודת הנויקו](#) [נוסח חדש]). כאשר במקרה דנן הגורם לנזק על פי קביעת בית המשפט, שנשמכה כאמור על חוות דעתו של המומחה, לא היה בשליטת המשיבה.

מכאן עבר בית משפט קמא לבחון טענה נוספת של המערערת והיא, כי למשיבה נמסרה הודעה מבעוד מועד על ריח גז במקום, והמשיבה לא פעלה במהירות הנדרשת לבדוק את התקלה. לו הייתה פועלת המשיבה כנדרש, כך נטען, כי אז היה באפשרותה למנוע את הנזק שהתממש. בית המשפט אימץ את עדויותיהם של בני הזוג ליש, שכניה של המערערת, לפיהן הריחו השניים ריח גז כבר ערב האירוע ואף התקשרו למשיבה כדי להודיע על דליפת גז. בית המשפט סמך קבלת עדויות אלה גם על פלט שיחות הטלפון של משפחת ליש, הצליב הראיות הללו עם עדויות מטעם המשיבה, והגיע למסקנה, כי בבוקר יום האירוע בשעה 07:00 ובשעה 07:02 התקשרה משפחת ליש למוקד "ביפר", המשמש מוקד אליו ניתן לפנות להשארת הודעות דחופות עבור המשיבה, לרבות בעניין דליפות גז, בשעות שהמוקד של המשיבה אינו מאוייש. בני הזוג השאירו הודעה בעניין דליפת הגז. בסכמה את השתלשלות האירועים בבוקר יום האירוע, קבעה הערכאה המבררת על יסוד הראיות שהיו מונחות לפניה, כי בשעה 08:00 ניסתה המערערת להדליק אש בתנור החימום, אך ללא הצלחה, וזאת לאחר שגם בערב הקודם ניסתה להדליק האש בלא הצלחה. ברז הגז לא נסגר ובשל כך דלף גז בכמות גדולה לחלל הדירה. בשעה 08:55 התקשר ד"ר ליש למשיבה ושוחח עם האחראי במקום שהודיעו כי ישלח טכנאי למקום בשעה 13:00 לערך. בשעה 09:45 עשתה המערערת ניסיון נוסף להדליק אש בתנור הגז וזה גרם לפיצוץ העז. כלומר, חלף פרק זמן של כשלוש שעות ממועד מתן ההודעה הראשונית על ידי משפחת ליש בבוקר האירוע ועד לפיצוץ עצמו. על יסוד מסקנה זו, פנה בית משפט קמא ובחן את הוראת

סעיף 2(א) [לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים](#) (צו בדבר מתן שירות החזקה למתקני גז), שעל פיו על בעלת תחנת שירות שנדרש לכך להיענות לדרישה במקרה של חשש לדליפת גז לא יאוחר מ- 24 שעות מאז נדרש לכך. בית המשפט סבר, כי אף אם נאמר שפרק זמן של 24 שעות מהווה פרק זמן ארוך למדי וייתכן כי יש מקום לשקול אמת מידה לצורך בחינת עוולת הרשלנות בתחום זמן קצר יותר, כי אז קביעה של אמת מידה להיענות בפרק זמן הנופל משלוש שעות, אינה עומדת במבחן המציאות. לפיכך, נקבע, כי לא עלה בידי המערער להוכיח שהמשיבה התרשלה בפעולותיה, והתובענה נדחתה. בית המשפט הוסיף וקבע, כי לו היה קובע שחלה אחריות על המשיבה, לא היה מוצא לנכון לזקוף אשם תורם לחובתה של המערער, שכן נעדרת היא ידע בתחום חיבורי צנרת לתנור הגז ואף לא חשה בריח הגז, ולכן לא ידעה כי קיימת דליפה בדירתה. אשר למשיבה 2 נדחתה התביעה גם בנימוק, כי לא הוכח שהייתה מבטחתה של המשיבה במועד הרלוונטי לאירוע. עם זאת, הוסיפה הערכאה המבררת, כי לו הייתה מתקבלת התביעה, כי אז הייתה מתקבלת ההודעה לצד ג' – המערער – בנה של המערער – במלואה. בית המשפט קבע זאת בעיקר בהסתמך על כך, כי המערער לא טרח כלל לחלוק על טענות המשיבות נגדו, במפורש או מכללא, וראה בכך הודיה בעובדות מטעם המערער לטענות שהועלו נגדו בהודעה האמורה, לאמור, כי היה זה הוא שהתקין או חיבר את הצינורות למתקני החימום; ביצע אלתורים או תיקונים במערכת הגז; רכש צינורות לא מתאימים ולא תיקניים; חיברם באופן לא מקצועי ורשלני ולא בדק את הצינורות. אשר לגובה הנזק, קבע בית המשפט, כי נזקה הכוללים של המערער בגין הנזק הלא ממוני ועזרה לעבר הוא בסך של 300,000 ₪. המערער חויבה בתשלום שכ"ט עו"ד ומע"מ והוצאות משפט.

על פסק דינו של בית המשפט קמא ערעורם של המערערים לפנינו.

עיקרי טענות המערערים

4. המערערים מלינים על כך, כי בית משפט קמא לא החיל בנסיבות המקרה את הכלל הראייתי הקבוע בסעיף 38 [לפקודת הנזיקין](#) בדבר דברים מסוכנים, וכן לא החיל את הכלל של הדבר מדבר בעדו על פי סעיף 41 [לפקודת הנזיקין](#). עוד נטען, כי לאור העובדה שבית משפט קמא אימץ את גירסתה של המערער, כי לא הריחה ריח של גז בדירתה ערב התאונה, מן הראוי כי כל תלונה בדבר דליפת גז תטופל במהירות ויעילות באמצעות הממונים על כך, דהיינו המשיבה, דבר המחייב מנגנון לקליטת תקלות יעיל במיוחד בניגוד למעשיה של המשיבה. עוד נטען, כי היה על בית משפט קמא לזקוף

לחובת המשיבות העדר רישומי ההודעות מהמועד הרלוונטי לתאונה, כפי שעולה מהודעת העדים מטעם המשיבה. בנוסף לכך מבקשים המערערים לסמוך על עדותו של טכנאי של המשיבה, שהיה תורן בבוקר האירוע, ואשר אישר בחקירתו, כי היה מגיע למקום בפרק זמן של חצי שעה מעת שהיה נקרא לכך. עוד מלינים המערערים על כך, כי בית משפט קמא לא קיבל את עדותם של בני משפחת ליש, כי עוד בערב התאונה הושארה על-ידם הודעה במענה הקולי של הטלפון של המשיבה בדבר דליפת גז בבניין. עיקר תלונתם של המערערים היא על כך שבית משפט קמא נמנע מלקבוע, כי עוד בערב התאונה הותירו בני משפחת ליש הודעה בדבר דליפת הגז בבניין, ולפיכך, עמדו למשיבה כ-12 שעות עד לפיצוץ ומשלא נענתה להודעה זו בפרק זמן זה, הרי הייתה בכך משום התנהלות רשלנית מצדה. יתר על כן, טוענים המערערים, כי בעקבות שיחתו של פרופ' ליש עם מוקד ביפר בשעה 07:00 לא הוכח על ידי המשיבה, כי הודעה זו הועברה אליה, כפי שהיה צפוי להיעשות, ומכל מקום, היה על המשיבה ליתן עדיפות עילאית לאור דבריו של פרופ' ליש כי חש בדליפה בערב שלפני כן.

המערערים מלינים גם על דחיית התביעה נגד המשיבה 2, ועל כך, כי ההודעה נגד צד ג' – המערער – התקבלה. בהקשר אחרון זה נטען, כי לאור טענת המערערים בדבר הרשלנות במנגנון של המשיבה לקליטת תלונות הציבור בדבר דליפת הגז, לא נוצרת כל יריבות בין המערער לבין המשיבות. עוד נטען, כי בניגוד לקביעתו של בית משפט קמא לא נקבע על ידי מומחה, כי צנרת הגומי שהייתה מחוברת לתנור לא הייתה תקינה. צינורות הגומי נאספו על ידי המומחה ונשלחו לבדיקה אשר תוצאותיה לא התקבלו. כמו כן טוענת המערערת בדבר מיעוט הפיצויים שנפסקו לטובתה על ידי בית משפט קמא למקרה וערעורה בנושא חבותה של המשיבה לתקבל.

ב"כ המערער הוסיפה וטענה בדיון לפנינו, כי גם בהנחה שהמערער הוא זה שיצר את החיבור והשתמש בצינורות כנטען, קיים ניתוק של הקשר הסיבתי בין מעשיו לבין נזקיה של אמו מ-4 סיבות: מרחק הזמן, שכן המדובר בסדר גודל של כ-15 שנים מאז שביצע את החיבור ועד לאירוע הנזק; מאז חיבור הצינורות נעשו ביקורות רבות על ידי נציגי המשיבה המהווים את הגורם המומחה והמוסמך וסביר היה לצפות, כי אם אמנם סברו שהחיבור איננו נכון יתריעו על כך; המשיבה התעלמה מהודעתם של בני הזוג ליש בדבר ריח הגז ערב לפני האירוע; גם אם נתייחס להודעה המאוחרת של פרופ' ליש בדבר דליפת הגז, בעת שיחתו עם נציג המשיבה בבוקר האירוע בשעה 08:55 לערך, כי אז היה על המשיבה לשלוח את הטכנאי לאלתר. על פי עדות הטכנאי פרק הזמן שהיה נדרש לו להגיע למקום היה קצר ביותר, פחות מחצי שעה, והמשיבה לא פעלה כך ועל כן איננה יכולה להסיר מעל שכמה את נטל האחריות.

עיקרי טענות המשיבות

5. המשיבות תומכות במסקנותיו של בית משפט קמא וטוענות, כי המסקנות המשפטיות שהוסקו נסמכות על קביעות עובדתיות ואין מקום בשלב הערעור לערער על קביעות אלה. המשיבות מוסיפות וטוענות, כי המערערת לא טענה בכתב התביעה בדבר העברת הנטל מכתפי המערערת לכתפי המשיבות וטענה זו הועלתה לראשונה, אך בסיכומי המערערת בבית משפט קמא. כמו-כן לא עלתה בכתב התביעה כל טענה בדבר הגעה מאוחרת של המשיבה למקום האירוע וטענה זו בשלב מאוחר מהווה משום הרחבת הזית אסורה. המשיבות מסבות תשומת הלב לקביעתו החד-משמעית של המומחה, כי מערכת הגז נבדקה על ידו ונמצאה תקינה וללא דליפות ומסקנה זו לא נסתרה.

דיון ומסקנות

6. לאחר שנתנו דעתנו לטענות ההדדיות של הצדדים, בכתב ובעל פה, וחזרנו ובחנו את כתבי הטענות ואת חומר הראיות שבתיק בית משפט קמא, באנו לכלל מסקנה, כי דין הערעור להתקבל.

7. איננו רואים להתערב במסקנותיו העובדתיות של בית משפט קמא, יחד עם זאת, סבורים אנו כי יש להסיק מהן מסקנה משפטית השונה מזו של בית משפט קמא. כוונתנו היא למסקנה אליה הגיע בית המשפט, בדבר העדר חבות מצד המשיבה. במה דברים אמורים. אכן, סעיף 2(א) [לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים](#), התשי"ח-1957, צו בדבר מתן שירות החזקה למתקני גז (מיום 17.4.1975) קובע, כי: **"בעל תחנת שירות שנדרש מאת מחזיק מיתקן גז לעשות שירות החזקה או לתקן מיתקן גז, לפרקו או לבדקו, ייענה לדרישה בהקדם האפשרי ולא יאחר –**
(1) מ- 24 שעות מאז נדרש כאמור – במקרה של חשש לדליפת גז". אולם סבורים אנו, כי אין בדברים אלה, כדי להוות קביעה בדבר הסטנדרט הראוי בהקשר לחובת הזהירות המושגית והקונקרטית על פי עוולת הרשלנות. **"רמת ההתנהגות, הנדרשת על פי עוולת הרשלנות, היא זו הנקבעת על ידי האדם הסביר, בהתחשב בנסיבות המקרה. רמת ההתנהגות, הנדרשת על פי העוולה בדבר חובה חקוקה, נקבעת על ידי החוק עצמו, והיא יכולה להיות חמורה, זהה או נמוכה מזו הנדרשת על ידי האדם הסביר"** (ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז (1) 113, 138). עוד נקבע, כי **"העובדה, שהמחוקק או מחוקק המשנה קבעו בחוק או בתקנות אמצעי זהירות מסויימים לצורך ביצוע עבודה או פעולה כלשהן, אין פירושה, שבית המשפט**

לא יוכל לקבוע כי מחובתם של הנתבע או הנאשם, המובאים לפניו, היה לנקוט אמצעי זהירות נוספים, אשר לא בא זכרם באותם חיקוקים" (ע"א 335/80 בריגה נ' מוסטפא, פ"ד לו(3) 32, 41 (1982)); ע"א 515/83 עגור נ' אייזנברג, פ"ד לט(1) 197, 203 (1985)). ב"ע"פ 7193/04 יקירביץ' נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו], מביא בית המשפט מדברי כב' השופט ויתקון ב ע"א 364/78 צור נ' מדינת ישראל, פ"ד לג (3) 626, 631 (1975): "לא פעם קורה, בעיקר בתחום הבטיחות בתנאי העבודה, שכל העוסקים בעבודה מסוימת מעידים שכך ולא אחרת 'כולם עושים', ואילו בית המשפט קובע נורמות וסטנדרטים העולים בחומרתם על הנוהלים והנוהגים המקובלים על כולם. זו זכותו ואף חובתו של בית המשפט לקבוע דפוסי התנהגות סבירים".

8. על-פי העובדות שקבע בית משפט קמא ההודעה הראשונה על דליפת הגז במקום נמסרה על-ידי משפחת ליש בשעה 02:07 למוקד "ביפר", אשר אליו היפנתה המשיבה לצורך השארת הודעות דחופות. אין חולק, כי הטיפול בדליפת גז חייב להיעשות באופן מיידי ולאחר, וליתן לכך עדיפות ראשונה. לכאורה, כך נהגה המשיבה בעת קבלת הודעות בדליפת גז במקרים אחרים, וכך היה צפוי כי תנהג במקרה דנן, דבר שלא נעשה. העיד על כך מר שמואל ארד, טכנאי גז ראשי של המשיבה (פרוטוקול בית משפט קמא, עמ' 28, שו' 25):

"ש. אם הייתה התלונה על דליפת גז בטוח שהיו באים לטפל בה.
 ת. בוודאי, למרות שבחוק לא מוגדר כך.
 ש. איזה חוק
 ת. תקן 158 לא קובע תוך כמה זמן צריך להגיע.
 ש. למרות זאת אתם כחברה אחראית ששומעים על דליפת גז נותנים לזה עדיפות ראשונה.
 ת. נכון, אפילו אם יש טכנאים באזור, מוציאים אותם מעבודה אחרת.
 ש. וזה 24 שעות ביממה.
 ת. התורן מתעסק רק בדליפות גז וזה התפקיד העיקרי שלו מרגע שהמשרד נסגר."

דברים דומים העיד מר אבי מעוז, מנהל הכספים בחברת פזגז ירושלים בע"מ, כשהתבקש במסגרת חקירתו הנגדית להתייחס להודעות דחופות המושארות במוקד "ביפר" בנושא של דליפות גז (פרוטוקול בית משפט קמא מיום 2.7.06, עמ' 2, שו' 20 ואילך):

"ש. זה מספר טלפון שבו משאירים הודעות דחופות.

ת. כן.

ש. זה מספר טלפון שמשאירים הודעות דחופות כמו דליפות גז.

ת. כן.

ש. דליפות גז זה דחוף.

ת. כן.

ש. ובדליפות גז מטפלים בהם מייד.

ת. אנחנו משתדלים לטפל בהם מיד בכל מקרה על פי החוק.

ההנחיה אצלנו לעבוד על פי החוק.

ש. כולם עובדים לפי החוק אבל אני מדבר איתך על עובדות

בשטח בדליפת גז בפזגז מטפלים באופן בהול כשמודיעים על

דליפת גז.

ת. אמת."

הטכנאי התורן של המשיבה בלילה שלפני התאונה ועד לבוקר שלמחרת, מר אניס כארמה, העיד כי אם ישנה דליפת גז ומתקבלת הודעה על כך במוקד "ביפר", כי אז יש להודיעו על כך באמצעות המכשיר שבידו והוא מגיע מיד למקום, שכן המדובר במצב חירום (שם, עמ' 12, שו' 5-1).

במקרה דנן, על אף שהושארה הודעה בדבר דליפת הגז על ידי משפחת ליש במוקד "ביפר" כאמור, הודעה זו לא הובאה לידיעת הטכנאי, ואפילו הובאה לידיעתו, והדבר לא הוכח, לא הייתה התייצבות של הטכנאי במקום לבדיקת הדליפה עליה נמסר. כיוון שבראיתנו האחריות לקבלת המידע מאת חברת "ביפר" על הודעות המושארות אצלה חלה על המשיבה, נושאת המשיבה באחריות למחדל של אי העברת ההודעה על ידי "ביפר" לטכנאי; ואם ההודעה הועברה, כי אז לא נעשה מאומה עקב כך. סבורים אנו, כי על אף קביעת המחוקק, כי יש להיענות לקריאה בדבר דליפת גז בתוך 24 שעות, אין קביעה זו עומדת במבחן הסבירות. במיוחד, כאשר הסטנדרטים שלפיהם פעלה המשיבה היו אחרים. על-פי העדויות, ובמיוחד זו של הטכנאי, המשיבה החמירה עם

עצמה ואימצה זמן תגובה מהיר ביותר. כך היה צריך לנהוג גם כאן, ומשום מה דבר זה לא נעשה. לדעתנו, פרק זמן של כ-3 שעות ממועד מסירת ההודעה ועד להגעה למקום, הינו פרק הזמן הראוי כי ייקבע לצורך בחינת אחריותה של המשיבה ומתקיני גז אחרים, במקרים של דליפת גז. בחובה זו לא עמדה המשיבה במקרה שלפנינו, ועל-כן יש לקבוע את אחריותה לאירוע.

כמו כן מצאנו לנכון להעיר על הנוהל אותו הנהיגה המשיבה לקבלת פניות הציבור לאחר שעות העבודה, בין היתר, בנושא דליפת גז. הנוהל לפיו הפונה מאזין להודעה מוקלטת אשר מפנה אותו לגורם נוסף אשר אמור להשיב במענה אנושי לפנייתו, איננו ראוי לטעמנו. בנוהל זה טמונה הנחה עובדתית, שלא בהכרח מתקיימת תמיד, שבכוחו של הפונה לעקוב אחר ההודעה המוקלטת ולפעול על פיה. הנחה זו אינה יכולה להלום מצב דברים בו מדובר, למשל, בפונה מבוגר, אדם הנתון ללחץ או בהתרגשות. נוהל ראוי מחייב, כי יתקיים מענה אנושי מידי בטלפון המוגדר כ"טלפון חירום" ומצב דברים של "שרשרת" פניות חירום, כאמור, איננו מתאים לסיטואציה המוגדרת כ"מצב חירום".

9. אשר לטענת ב"כ המערערים, כי חובתה של המשיבה חלה גם כיוון שבוצעו בדיקות על ידי טכנאים מטעם המשיבה בביתה של המערערת ולא נמצא כי הצינורות או החיבורים לא היו תקינים, יש מקום לדחות טענה זו. הטענה לא עלתה במסגרת כתב התביעה ולא במסגרת תצהירי עדותה הראשית של המערערת. לפיכך, גם אם אכן חלה אחריות על המשיבה, כיוון שעובדיה התרשלו בבדיקת הצינורות או החיבורים בביתה של המערערת, היה זה בבחינת הרחבת חזית שלה התנגד ב"כ המשיבות ואין מקום כי ערכאת הערעור תבחן זאת בשלב זה. כמו-כן אין להתערב בקביעת בית משפט קמא, כי אין להטיל על המערערת "אשם תורם".

10. כאמור, בית משפט קמא דחה את התביעה נגד המשיבה², אשר כלפיה נטען כי הינה מבטחתה של המשיבה, בנימוק, כי לא הוכח שאכן ביטחה את המשיבה במועד הרלוונטי לאירוע, ועל כך מלינה המערערת בהודעת הערעור ובעיקרי הטיעון. מעיון בכתבי הטענות שהגישו הצדדים בבית משפט דלמטה עולה, כי המערערת טענה בכתב התביעה (סעיף 3) כי המשיבה 2 הינה מבטחתה של המשיבה. טענה זו הוכחשה בכתב ההגנה המשותף שהוגש על ידי המשיבות, וכן נאמר כי לכתב התביעה לא צורפה פוליסת הביטוח שהינה מסמך מהותי לתביעה (סעיפים 3(ב) ו-7 לכתב ההגנה). אחר כל זאת לא ננקט על ידי המערערת צעד כלשהו להגשת פוליסת הביטוח הרלוונטית לתיק

בית המשפט, ואף העדים מטעם המשיבות שנחקרו בבית משפט קמא לא נשאלו מאומה בהקשר זה. בסיכומים בכתב שהוגשו לבית משפט קמא שב ב"כ המשיבות וטען, כי אין לחייב את המשיבה 2 בהעדר ראיה לכיסוי הביטוחי (סעיף 12 לסיכומים). טענה זו נענתה בסיכומי תשובה שהוגשו מטעם המערערת בכך שטענת אי הכיסוי הביטוחי נזנחה בהמשך הדיון, ומכל מקום הפוליסה היא בידי המשיבות ומשאלו לא הגישו אותה פועל הדבר לרעתן. ברי, כי על טענה אחרונה זו יש להתפלא, שכן נטל ההוכחה לכך כי המשיבה הייתה מבוטחת ע"י חברת הביטוח- המשיבה 2- חל על התובעת- המערערת והיה עליה לצרף את פוליסת הביטוח לכתב התביעה, או לדאוג לקבלת העתק הפוליסה מהמשיבות ולהגיש לבית המשפט כראיה מטעמה להוכחת הטענה בדבר קיום הכיסוי הביטוחי. משלא עשתה כן אין לה להלין אלא על עצמה. נוסף ונציין, כי בהודעת הערעור, בעיקרי הטיעון ובטיעון בעל פה לפנינו לא ניתן נימוק כלשהו ע"י ב"כ המערערת מדוע זה טעה בית משפט קמא במסקנתו לדחות התובענה נגד המשיבה 2. במצב דברים זה דומה, כי אין להתערב במסקנתו של בית משפט קמא. במאמר מוסגר נוסף, כי במקרה שלפנינו, המשיבה הינה גוף כלכלי איתן, ועל כן מבחינת המערערת (הניזוקה), אין כל הבדל אם תקבל את הפיצוי ממי מבין המשיבות. לא מן הנמנע, כי במקרה אחר, כאשר למזיק אין יכולת פירעון, וחברת הביטוח תטען להעדר חבות עקב אי הגשת פוליסת הביטוח, יש לשקול אפשרות של החזרת התיק לבית משפט קמא להבאת ראיות בנושא הפוליסה, ובמקרים כגון אלה ניתן לבטא בהוצאות משפט את רשלנות התובע בשל אי הגשת הפוליסה במועד, קרי: במסגרת הבאת ראיותיו בערכאה הראשונה.

11. אשר לגובה הנזק, מקובל עלינו את אשר קבע בית משפט קמא בפסק דינו, לאמור, כי על המשיבות לפצות את המערערת בסכום כולל של 300,000 ₪. יצוין, כי בדיון לפנינו הסכימה ב"כ המערערת לסכום זה.

12. בהקשר להודעת צד ג' – המערער שלפנינו. בית משפט קמא קבע, כי לו היה מחייב את המשיבות בדיון, היה על המערער לשלם להן כל סכום שהיו מחויבות בו. משקבענו כי המשיבה התרשלה בחובתה לשלוח טכנאי לביתה של המערערת לבדיקת הדליפה בעקבות ההודעה שנמסרה, קמה חובתה לפצות את המערערת על נזקיה. שאלה נפרדת היא האם למשיבה זכות לשיפוי מאת המערער כמי שעוול כלפי המערערת בכך שהתקין את הצינורות למתקני החימום, ביצע אלתורים או תיקונים במערכת הגז וחיברם באופן לא מקצועי ורשלני. בית משפט קמא מצא, כאמור, לחייב

את המערער בשיפוי המשיבות באופן מלא. לפנינו טען המערער, כי רשלנותן המכרעת של המשיבות נתקה את הקשר הסיבתי בין התרשלותו, ככל שהייתה כזו, לבין הנזק שאירע. אנו סבורים, כי מצב הדברים שלפנינו אכן מהווה ניתוק הקשר הסיבתי מחמת רשלנותו המכרעת של אחד המזיקים, היינו של המשיבה. נראה לנו, כי על אף התנהגותו הרשלנית האמורה של המערער, לו אכן הייתה נענית הקריאה על ידי המשיבה במהירות הראויה ניתן היה למנוע, קרוב לוודאי, את נזקי הגוף שנגרמו לאמו – המערערת.

13. התוצאה הינה כי ערעורה של המערערת מתקבל ועל המשיבה לפצותה בסך של 300,000 ₪ נכון למועד פסק הדין של בית משפט קמא. אף ערעורו של המערער מתקבל, כאמור.

14. המשיבה תישא בהוצאות המערערים בערכאה קמא ובנוסף בשכ"ט עו"ד בשיעור 20% מהסכום הפסוק, נכון ליום פסק דינה של הערכאה הראשונה. כן תישא המשיבה בשכ"ט עו"ד בערכאה זו בסך כולל של 20,000 ₪. הפיקדון שהפקידו המערערים בקופת בית המשפט יושב להם באמצעות בא כוחם.

ניתן היום, א' בסיוון תשס"ח (4 ביוני 2008), בהעדר הצדדים. המזכירות תשלח העתק פסק הדין לצדדים.

משה רביד 54678313-9644/06

אהרן פרקש, שופט

אורית אפעל-גבאי, שופטת

משה רביד, שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה